Gemeenteraad van Hattem
T.a.v. afdeling juridische zaken/ dhr. P. Prins
Omgevingsvisie@hattem.nl
Postbus 93
8050 AB Hattem

Hattem, 29 november 2021

Onderwerp: Zienswijze op Omgevingsvisie Hattem 2040 en planMER
Zaaknummer: 41772

Geachte leden van de gemeenteraad van Hattem,

Op 21 oktober tot en met 1 december 2021 heeft het college het ontwerp Omgevingsvisie Hattem 2040 en het planMER ter inzage gelegd. Middels deze brief willen wij graag onze zienswijze aan u kenbaar maken.

Een mooie Omgevingsvisie ligt voor ons maar er zijn ook zienswijzes waar we het niet mee eens zijn en vaak ook tegenstrijdig zijn. Dat geldt met name voor het Kernrand gebied.

Omgevingsvisie

In de omgevingsvisie wordt door de gemeente Hattem aangegeven dat het streven is de landschappelijke structuren te behouden of terug te brengen en de belevingswaarde en ecologische waarde ervan te vergroten, voor Hattemers en voor bezoekers van buiten. Nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied moeten dan ook passen bij het lokale karakter en dit versterken. (P10) De huidige initiatieven in het Kernrandgebied zijn niet in lijn met het streven de landschappelijke structuren te behouden of terug te brengen.

De gepresenteerde initiatieven spelen niet of nauwelijks een rol in het vervullen van de woningbehoefte. De gemeente Hattem geeft in de Omgevingsvisie aan dat er volgens de huidige prognoses in kwantitatief opzicht een woningbehoefte in Hattem is van ongeveer 600 woningen tot 2040 (autonome groei): daarmee kan de behoefte als gevolg van natuurlijke groei en/of gezinsverdunning in Hattem worden opgevangen. Met de reeds bekende woningbouwplannen (zowel vastgestelde plannen als plannen die in voorbereiding zijn) kunnen we hier ruimschoots in voorzien. Deze opgave kan volledig binnen of aansluitend op het bestaand stedelijk gebied van Hattem worden gerealiseerd. Dit betekent dat we het bestaand bebouwd gebied meer gaan verdichten, maar wel in combinatie met meer ruimte voor groen en minder ruimte voor de auto. (P30)

In de omgevingsvisie besteedt de gemeente Hattem expliciet aandacht aan de stikstofproblematiek. Deze is voor Hattem zeer relevant, gezien de ligging nabij het Natura2000-gebied. Zij stelt dat door woningbouw en het extra verkeer dat nieuwe woningen met zich mee brengen de stikstofbelasting nog verder toeneemt, wat niet is toegestaan als habitats al overbelast zijn. Daarnaast wordt het

Kernrand gebied omsloten door de A50 en de A28. Dit zijn twee hoofdaders in het noord-zuid verkeer die een bovengemiddelde stikstofbelasting vormen voor dit gebied. (P30)

Het bevreemd ons dat de gemeente op pagina 37 spreekt van een programma wonen waarin u gaat onderzoeken of er andere oplossingen mogelijkheden zijn om het woningtekort op te lossen. Zoals hierboven aangegeven kan zij tot 2040 met de huidige plannen ruimschoots in de woningbehoefte voorzien. De reeds vastgelegde woningbouwplannen en de woningbouwplannen die reeds in voorbereiding zijn, bieden de mogelijkheid ruim 1.100 woningen te bouwen. De kaart woningbouwlocaties laat zien dat er geen woningbouw wordt voorzien in het enken- en kampenlandschap. (P38)

De gemeente geeft aan dat Hattem veel kenmerkende landschappelijke en cultuurhistorische elementen, zoals het Apeldoorns Kanaal, de landgoederen, lanen en enken herbergt. Deze zijn belangrijk voor de her - kenbaarheid en de uitstraling van de omgeving. Op sommige plaatsen, zoals in het kampenlandschap aan de westzijde van Hattem en op de oeverwallen in de polders in het noorden zijn oude structuren soms verdwenen. Ons streven is de landschappelijke structuren te behouden of terug te brengen en de belevingswaarde en ecologische waarde ervan te vergroten, voor Hattemers en voor bezoekers van buiten. Nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied moeten dan ook passen bij het lokale karakter en dit versterken. (P43)

Nieuwe ontwikkelingen in de zin van uitbreiding van de bebouwing in dit gebied strookt niet met de intentie om landschappelijke structuren te behouden of terug te brengen.

Op pagina 62 geeft de gemeente Hattem aan dat ten noorden van de voormalige spoorlijn het landschap bestaat uit kampen: een kleinschalig landschap met van oudsher verspreide bebouwing tussen kleine akkers en weides die worden omzoomd door houtwallen, houtsingels en (knot)bomenrijen. Als gevolg van de verstedelijkingsdruk zijn hier de laatste decennia woningen en bedrijven bijgekomen, terwijl de houtwallen en andere landschappelijke structuren zijn verdwenen. Het is er mooi wonen maar door de toename aan bebouwing is de ruimtelijke kwaliteit en het eigen karakter wat minder geworden dan in andere delen binnen onze gemeente.

Hiermee geeft zij aan dat het Kernrand gebied in de afgelopen decennia meer aan ruimtelijke kwaliteit (is woonkwaliteit) en het eigen karakter heeft ingeboet dan andere delen binnen onze gemeente. Wij zien met de invulling van de huidige initiatieven een verdere uitholling van deze ruimtelijke kwaliteit ontstaan.

Wij kunnen het herstellen/versterken van het kampenlandschap tussen de kern Hattem en de A50 niet rijmen met uitbreiding van woningbouw (P63), anders dan de bestemming van oude loodsen en schuren na opruiming te veranderen woonbestemmingen.

Bestemmingsplan

Ook in het bestemmingsplan wordt op meerder plaatsen de kwetsbaarheid en de waarde van het Kernrand gebied benoemd. Zo wordt op pagina 11 de mogelijk negatieve effecten op de Natura2000gebieden benoemd. Met name als het gaat om het aspect stikstofdepositie kan op vele kilometers afstand sprake zijn van significante negatieve effecten als gevolg van de bouwmogelijkheden voor veehouderijen in het bestemmingsplan. Hier kunnen we de stikstofdepositie als gevolg van de aanwezigheid van de A50 en de A28 aan toevoegen.

Verder wordt in het bestemmingsplan gesproken van de Kernrand (de Enkgronden), zijnde een prachtig landschap waarin meerdere functies hun plek vinden. Deze kenmerkende overgang met een

open landschap van linten en kleinschalige activiteit moet worden behouden en zo mogelijk worden versterkt. P(24)

Het uitbreiden van de lintbebouwing is in tegenspraak met het behoud van een open landschap.

Deze stellingname wordt in de tekst op P42 nog eens bevestigd. “Het stadslandschap rondom Hattem blijft een groengebied, waardoor de overgang tussen Veluwe en IJssel zichtbaar blijft. Het gebied wordt gekarakteriseerd als een duurzaam stedelijk uitloopgebied waar functies te vinden zijn die gelieerd zijn aan de stad in een fraaie groene omgeving: Een deel van het gebied (de gele vlek op de visiekaart) bestaat uit het kampenlandschap met zijn karakteristieke enken en landbouwgronden. De karakteristieke landschapsstructuren zijn ten noordwesten van de kern Hattem versterkt. Onder de motto's 'rood voor groen' en functieverandering is er beperkt ruimte voor nieuwe woonfuncties mits dit ten goede komt aan de realisatie van de landschappelijke kwaliteiten van het gebied (geen toename van verstening)”

In deze passage wordt ons inziens duidelijk de ontwikkelingsruimte in dit gebied weergegeven, namelijk volgens het principe rood voor groen en functieverandering bestaande opstal.

In het landschapsontwikkelingsplan wordt de visie per deelgebied verder uitgewerkt. Voor het voorliggende plangebied zijn de volgende deelgebieden relevant:

● de landschappelijk te versterken zone;

● het poldergebied;

● het uitloopgebied Assenrade;

● het gebied ten zuiden van kern Hattem

Op pagina 46 wordt de opdracht voor het landelijk te versterken gebied (lees Kernrand gebied) beschreven;

“Voor de landschappelijk te versterken zone worden de volgende opgave geformuleerd:

● Behouden van de karakteristieke openheid van de enk.

● Behouden en versterken van de karakteristieke lintstructuur met doorzichten naar de open gebieden.

● Versterken van de landschappelijke kwaliteit van de Zuiderzeestraatweg.

● Landschappelijke inpassing van het bedrijvenpark Hattemerbroek langs de Zuiderzeestraatweg.

● Vanuit het woningbouwprogramma ligt er geen opgave voor woningbouw in dit gebied, afgezien van functieverandering.

● Inzetten van het Roseboomspoor als een functioneel element (langzaam verkeersroute Hattem-Zwolle) en ruimtelijk element.

Het behouden en versterken van de karakteristieke lintstructuur betekent in deze context ons inziens niet dat door woningbouw op “groene” percelen, gelegen aan verkeerswegen, van functie kunnen veranderen in bouwpercelen. Functie verandering dienen we te lezen in de context van rood voor rood. Deze stellingname is congruent aan het feit dat er vanuit het woningbouwprogramma geen opgave voor woningbouw ligt.

Op pagina 66 van het bestemmingsplan wordt aangegeven dat voor zover passend binnen het huidige wettelijk- en beleidskader en de uitgangspunten van het Chw bestemmingsplan, een aantal concrete initiatieven en wensen in het buitengebied mogelijk kunnen worden gemaakt. Hierbij gaat de gemeente uit van het 'ja, mits…'-principe. In beginsel staat de gemeente positief tegenover de plannen die een aantal inwoners en ondernemers van Hattem hebben ingediend, ook gezien de resultaten van het participatietraject. Bij de totstandkoming van het plan worden de randvoorwaarden en kaders voor ontwikkelingen in het buitengebied gesteld.

Ons inziens wordt de beoordeling van het ja, mits principe vertroebeld door een beoordelingskader waarin een aantal aspecten zijn opgenomen die onevenwichtig accent krijgen ten opzichte van de elementen die naar onze mening het zwaarst zouden moeten wegen. Onder het kopje zienswijze gaan we hier nader op in.

Zienswijze

Zowel in de omgevingsvisie als in het bestemmingsplan beschrijft de gemeente Hattem de waarde van het buitengebied. Deze erkenning leidt ertoe dat er op diverse plaatsen in de documenten wordt aangegeven dat zichtlijnen en structuren behouden moeten blijven. Het Kernrand gebied heeft de afgelopen decennia al zwaar onder druk gestaan, waardoor er ook sprake is van verrommeling van het enk- en kampenlandschap.

De huidige initiatieven op diverse plaatsen in het Kernrand gebied doorkruisen het door de gemeente Hattem geformuleerd streven.

Bij de beoordeling van de initiatieven lijkt het of de gemeente Hattem de opdracht die zij zichzelf heeft opgelegd, namelijk het Kernrand gebied versterken als een landschappelijke zone, aan de kant heeft geschoven.

De vaak in de teksten aangehaalde zichtlijnen worden ernstig verengd en daarmee dus ook het totale beeld van het enk- en kampenlandschap.

De initiatieven tot woningbouw hebben geen relatie tot de invulling van de woningbehoefte tot 2040. In de stukken wordt immers aangegeven dat met de huidige plannen voldoende kan worden ingespeeld op de lokale behoefte (600 woningen) en de regionale behoefte (500 woningen).

Daar de initiatieven volstrekt willekeurig zijn en geen onderdeel zijn eerdere planvorming lijkt de vraag gerechtvaardigd : Waar is het eind? Gaat de lintbebouwing zover dat alle aan de verkeerswegen gelegen kavels straks een woonbestemming hebben gekregen? Hebben we straks een landschap met smalle doorkijkjes, waarmee de verrommeling wordt vergroot en het eigen karakter van het huidige landschap wordt verkleind? Leidt dit niet tot ongewenste grondspeculaties. Op welke argumenten worden nieuwe initiatieven straks afgewezen?

Als we de beoordeling van de initiatieven plaatsen in de context van de voorliggende stukken dan heeft het ons inziens in elk geval de schijn van redeneren naar een positieve beoordeling, met andere woorden; de initiatiefnemer kan (onder voorwaarden) zijn gang gaan.

Het afwegingskader (P63) is ons inziens onevenwichtig. De teneur van de onderliggende documenten richt zich op de landschappelijke structuren/waarden van het Kernrand gebied. Vanuit dit perspectief zouden de elementen ruimtelijke inpassing en natuurwaarden tezamen het zwaarst moeten meetellen. Echter in het afwegingskader maken ze tezamen slechts voor 2/7 deel uit van de totale beoordeling. In een aantal gevallen mist de motivering van de beoordeling ons inziens de relevantie

met de planologische kern van de stukken. In de bijlage is een willekeurig voorbeeld opgenomen van een weging van een initiatief.

Geachte Raadsleden, bij deze roepen wij u met klem op; Wees zuinig op het karaktervolle buitengebied, waarvan u zelf aangeeft dat het al beschadigd is. Uitbreiding van woningbouw in dit gebied heeft geen in veruit de meeste gevallen geen noodzaak.

Hoogachtend,

Mede namens Willy van Selling - Schutterop

Wim van Selling

Bijlage;

Toelichting initiatief op de diverse groepen van het mengpaneel

1. Ruimtelijke inpassing: Op de voorstelschets (zie blz.8) staat de beoogde bebouwing aangegeven. Met de positie van het hoofdgebouw en bijgebouw is er zoveel mogelijk rekening gehouden met de omliggende infrastructuur en de afwisseling tussen de volumineuze bebouwing en de open ruimten van dit gebied. De uitstraling van hoofdgebouw en bijgebouw kan zowel klassiek als modern zijn en passend in de omgeving. Het ruimtelijke ontwerp van deze nieuwe woning doet geen of nagenoeg geen afbreuk aan het open karakter van het landschap. In verband met de beoogde nieuwbouw vindt er schaalvergroting van de bebouwing plaats. **(comment; de open ruimte tussen twee bewoonde percelen wordt volledig teniet gedaan)**

2. Wonen nabij bedrijvigheid: Het hoofdgebouw heeft de bestemming wonen met als optie om in het bijgebouw een kantoor, studio of eventueel een B&B te realiseren. Er zullen verder geen milieubelastende bedrijfsmatige activiteiten plaatsvinden op het eigen erf. **(comment; Deze beoordeling is op vrijwel alle initiatieven in zake woningbouw van toepassing, maar heeft weinig planologische relevantie)**

3. Geluidbelasting door infrastructuur: Zoals aangegeven in de voorstelschets ligt de toekomstige woning in het rode gebied. In het bouwtechnisch ontwerp van de woning zal er rekening gehouden moeten worden met de door de gemeente aangegeven voorwaarden om de geluidbelasting zo nodig te reduceren. Om aan de wettelijke grenswaarde van het geluidniveau binnen de woning te voldoen zullen er zo nodig voorzieningen worden op genomen, zoals bijvoorbeeld het toepassen van geluidwerende beglazing en/of een aangepast ventilatiesysteem. **(comment; initiatief ligt in een geluidzone waarin de grenswaarden worden overschreden toch wordt er naar een positieve beoordeling gewerkt)**

4.Zorg en gezondheid: In het ontwerp van het hoofdgebouw worden in beginsel geen voorzieningen opgenomen om een gedeelte van het hoofdgebouw als zorgwoning te gebruiken. Optioneel is de mogelijkheid om in het achterste gedeelte van het bijgebouw een zorgwoning/ruimte te realiseren. **(comment; geen planologische relevantie)**

5. Duurzame Energie: Het streven is om een energie neutrale woning of een energiezuinige woning te realiseren die grotendeels zelfvoorzienend is. De woning zal o.a. door een nader te bepalen warmtepompinstallatie of gelijkwaardige installatie worden voorzien van energie aanvullend met zonnepanelen en een zonneboiler. In de gehele woning komt vloerverwarming (laag temperatuur) en wordt er elektrisch gekookt. Tevens komt er een uitgebalanceerd ventilatiesysteem met warmte terugwinning. Een gasleiding is in deze situatie niet meer nodig. Door het toepassen van deze genoemde voorzieningen zal het energieverbruik sterk verminderd worden. **(comment; geen planologische relevantie)**

6. Natuurwaarden: De volgende initiatieven worden genomen om de natuurwaarden in dit gebied te bevorderen (Natuurinclusief bouwen) : · Nestgelegenheden voor Huismussen, minimaal 3 mussennestkasten, aan de noordoostzijde, hoger dan twee meter geplaatst. · Nestgelegenheden voor Gierzwaluwen, minimaal 3 per woning, aan de noordoostzijde, hoger dan vier meter geplaatst én met een vrije aanvliegroute. · Nestplaatsen voor Huiszwaluwen of Spreeuwen · Kasten voor vleermuizen aan buitenzijde gevel, vanaf vier meter hoogte én op de zuidwestzijde. De kasten mogen niet verlicht worden. · Het aanbrengen van een 'groen' dak (sedumdak) op het platdak gedeelte van

het hoofdgebouw. · Insectenhotel aanbrengen nabij plukweide en boomgaard. **(comment; genoemde fauna bevindt zich in huidig leefgebeid, dat klaarblijkelijk wordt aangetast. Impliciet is dit verstoring van de natuurwaarden en dus een planologisch minpunt)**

7. Recreatie en sport: · Initiatief voor het aanleggen van een plukweide van inheemse planten op eigen erf. · Het realiseren van een boomgaard met inheemse fruitbomen op eigen erf. · Recreatieweide voor ontspanning en optioneel rustpunt voor fietsers. **(comment: De motivering voor recreatie en sport is planologisch niet relevant. Op deze wijze kan elk initiatief positief worden gemotiveerd en dus gewaardeerd.)**

Conclusie : Behaalde score volgens de onderdelen van het mengpaneel

1. Ruimtelijke inpassing	1 punt
2. Wonen nabij bedrijvigheid	1 punt
3. Geluidsbelasting door infrastructuur	-1 punt
4. Zorg en gezondheid	1 punt
5. Duurzame energie	1 punt
6. Natuurwaarden	1 punt
7.Recreatie en sport	1 punt

totaal : 5 punten